

steder — Gaarde eller Huse — paa hvilke Bevillingen endnu ei er kommen til Anvendelse. Mange af Bevillingerne ere maaffee aldeles benyttede, medens der er endeel, som ere ubenyttede. Ja, der er ikke saa faa Bevillinger, som Godseierne ikke engang ville benytte; jeg kender i det mindste nogle Godseiere, for hvilke Beføstningerne ved Inddragelsen af Jorden under Hovedgaarden eller dens Anvendelse til en Aulsgaard ere saa store, at de ikke bryde sig om at benytte Bevillingerne. Naar nu Forholdet er saaledes, vil det let indsees, at det ikke er gjorligt ved en Fortegnelse at underrette Fæsterne paa Godserne om, hvilke Steder der er givet Bevilling til at indlægge under Hovedgaardene. Det beroer nu paa vedkommende Godseiers Beslutning, hvorledes Bevillingen vil blive anvendt indenfor dens rette Grændser. Det staaer til ham ogsaa at benytte det Areal, Bevillingen lyder paa, til at danne en selvstaendig Gaard; thi Bevillingen gaaer ikke alene ud paa at indbringe Jord under Hovedgaarden, den giver ham fri Raadighed over det bevilgede Areal, altsaa kan han som sagt ogsaa, om han vil, af den Jord, som han saaledes faaer i Besiddelse, naturligviis efter at have brugt den lovbefalede Fremgangsmaade, danne en selvstaendig Gaard. Det staaer endeligen Godseieren frit for, saalange han ei har benyttet Bevillingen, at forandre den oprindelig lagte Plan. Man har i det Hele taget anseet det for netop at være i Fæsternes Interesse ikke at forlange bestemte Gaarde udpegede, hvoraf jo Følgen vilde være, at Børnene af disse Familier nødvendigen maatte forlade Stederne. Der er, efter hvad der er mig bekjendt, paa mange Godser, for at undgaae en total Nedlæggelse, meget omhyggeligt sørget for, saavidt muligt at bevare det samme Antal Steder med et tilbageblivende Jordtil-

liggende, som er tilstrækkelig til at underholde en Familie. Dette bliver et naturligt Gode for Fæsterne, som skyldes Godseiernes Humanitet og Billighed, og som det kun bliver muligt at skaffe netop ved den Naade, hvorpaa Bevillingerne ere meddeelte, som, idet de kun angaae et vist Areal, give Godseieren Frihed til at vælge Jorden, hvor han vil, iøvrigt en engang given Ret, som nu ikke kan betages ham uden ved Lov. Jeg skal hertil føie, at den Fæsteføsningslov, der i sin Tid er gaaet her igjennem Thinget, saavidt jeg erindrer, gik ud paa, at disse Bevillinger skulde erkjendes gyldige.

Hvad angaaer Sammenlægningen, saa har jeg svaret derpaa, hvis den ærede Interpellant har meent Sammenlægning af Hovedgardstart eller af Bondejord, som efter Bevilling er omdannet til Hovedgaardstart; men forsaavidt den ærede Interpellant har omtalt Bevillinger til at sammenlægge Fæstegaarde, saa har der ogsaa i ældre Tid været givet Bevilling dertil, dog saaledes, at de sammenlagte Fæstegaarde naturligviis vedbleve at være under Fæstetvang. Jeg skal i denne Anledning bemærke, at Størrelsen af Fæstegaarde er efter Lovgivningen afhængig af Eieren af Fæstegodsset; han har Ret til at omlægge Hartornet, naar han blot ikke nedlægger Stederne. Han kan tage Jorderne fra den ene Fæstegaard, ja fra flere Fæstegaarde og lægge dem til een Gaard og derved frembringe større Gaarde, naturligviis med paahvilende Fæstetvang. Kun nedlægge nogen enkelt Gaard, det vil sige: fratage den saamegen Jord, at den ei længere er en Gaard, det kan han ikke uden Bevilling, hvilken Slags Bevilling nu saagodt som aldrig gives, uagtet Loven ogsaa hjemler Ministeriet Myndighed dertil.